

Plenaire Vergadering van 26-04-2006

Voorstel van decreet van de dames Helga Stevens en Veerle Heeren, de heer Dany Vandebossche, mevrouw Anne Marie Hoebeke en de heer Bart Caron houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijnheer de voorzitter, leden van de regering, collega-parlementsleden en dames en heren in het publiek, ik ben zeer verheugd en vereerd dat ik hier mag spreken. Dit voorstel van decreet komt niet van mij alleen, daarom spreek ik ook in naam van de hele Vlaamse dovengemeenschap. Hier is lang op gewacht. Veel mensen steunen dan ook terecht dit voorstel van decreet. Verder staan alle fracties uit de meerderheid hier achter en ik hoop ook de oppositiepartijen. Men mag die steun niet onderschatten. Vandaag is de opkomst voor dit debat overweldigend: kijk maar naar de publiekstribune, en naar de vele aanwezigen hier beneden in De Schelp. De Schelp zit vrijwel vol met dove en horende mensen. Dat maakt me blij, want dit toont aan dat het thema van de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal erg leeft in Vlaanderen. Dit onderwerp is voor veel dove mensen en hun vrienden en familieleden van levensbelang. Het is met andere woorden geen ver-van-mijn-bed-show. In dit kader is het erg belangrijk om aan te stippen dat de Vlaamse dovengemeenschap niet op de politieke wereld heeft zitten wachten, maar zelf het heft in handen heeft genomen. Ik ben nu weliswaar zelf een deel van het politieke establishment geworden. Toch moet ik zeggen dat dit initiatief veel ouder is dan mijn politiek engagement. Ik was hier al langer mee bezig, samen met andere mensen. Maar door mijn aanwezigheid in het Vlaams Parlement is alles in een stroomversnelling geraakt en heb ik het mee een grote duw in de rug kunnen geven. Ik ben blij dat ik dat samen met mijn collega's hier heb kunnen doen. Dat is niet alleen een werk van mij alleen, maar een werk dat we samen hebben gerealiseerd. Hier in het parlement praten we dikwijls over mensen met een handicap. Wij praten dan over hen, niet samen met hen. Vanaf nu kunnen we ook zeggen dat we iets samen met hen hebben gerealiseerd. Samen met de dovengemeenschap hebben we dit voorstel van decreet uitgewerkt. Dat is een concreet voorbeeld van participatie van mensen met een handicap in de samenleving. Veel mensen praten over de kloof tussen de burger en de politiek; hier hebben we die kloof overbrugd. Het is een heel mooi voorbeeld van participatie. Vandaag is een mijlpaal in de geschiedenis van de Vlaamse dovengemeenschap. Eindelijk kan de Vlaamse Gebarentaal een volwaardig statuut krijgen, zoals het gesproken Nederlands dat al lang heeft. Het is meer dan tijd. In Europa zijn we geen pioniers, hoewel we dat graag hadden willen zijn. Ik ben er wel van overtuigd dat we onze schade zullen inhalen. Het is wel belangrijk dat deze erkenning niet louter symbolisch blijft. Dankzij die erkenning kan de dovengemeenschap instrumenten in handen krijgen om zelf aan een betere status voor en van de Vlaamse Gebarentaal te werken. In het decreet zijn daartoe concreet verschillende bepalingen opgenomen. In de adviesraad die zal worden opgericht, kan de dovengemeenschap actief mee wegen op het beleid, door informatie te verstrekken en mee te discussiëren over bepaalde thema's. Er zal ook worden voorzien in subsidies om het wetenschappelijk onderzoek naar de Vlaamse Gebarentaal beter te structureren en onderbouwen. Hiermee kan ook de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Gebarentaal beter ondersteund worden. Deze concrete bepalingen in het voorstel van decreet zijn belangrijk, want een symbolische erkenning alleen is uiteraard niet voldoende. Dit is jammer genoeg een beetje wat er gebeurd is in de Franstalige Gemeenschap. Het Parlement van de Franstalige Gemeenschap heeft de Frans-Belgische gebarentaal reeds in oktober 2003 erkend. Op dat punt waren onze Franstalige burens ons ver vooruit. In hun decreet

stonden echter te weinig concrete bepalingen. Dat, en de regeringwissel die op de goedkeuring ervan volgde, in 2004, zorgden er evenwel voor dat het initiatief bij onze burens een beetje is verzand. Ik heb wel vernomen dat de Franstalige dovenfederatie nu probeert de regering van de Franstalige Gemeenschap ervan te overtuigen de zaak terug op de rails te zetten. Onze erkenning is misschien ook een stimulans voor hen om er werk van te maken zodat hetecht voor alle dove mensen in België, zowel Vlamingen en Walen, beter leven wordt. Hoe dan ook, de politieke wereld en de dovengemeenschap dragen samen de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat het decreet geen dode letter wordt. De Vlaamse dovengemeenschap heeft jarenlang gestreden voor de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal. Dat is niet het werk van enkelen. Het is een lang proces geweest van bewustwording en emancipatie van de ganse dovengemeenschap. Tijdens de hoorzitting op 17 mei 2005 legde professor Myriam Vermeerbergen een link met de lotgevallen van de flaminganten in Brussel. Zij verzochten in 1870 de gemeenteraad van Brussel om het lager onderwijs in het Nederlands te organiseren. Het idee achter dat voorstel was het volgende. Als de kinderen later naar het secundair onderwijs overstappen, zullen zij zeker Frans leren en aldus uitgroeien tot echte tweetaligen. De gemeenteraad van Brussel vond dit echter geen goed idee: men stelde toen dat het onderwijs in het Nederlands een veel te laag niveau zou halen. In die tijd zei men dat het Vlaams geen echte taal was, maar een dialectje zonder grammatica of literatuur. Deze argumenten komen ons erg bekend en vertrouwd voor! Het lijkt erg op wat over de Vlaamse gebarentaal werd gezegd en jammer genoeg nu nog vaak wordt gezegd, vooral met betrekking tot het dovenonderwijs. Gisteren nog had ik er een discussie over met een oudere professor taalkunde. Met andere woorden die discussie leeft vandaag nog altijd. Gebarentaal zou geen echte taal zijn. Maar sinds de jaren 1960 is er taalkundig onderzoek naar gevoerd waaruit blijkt dat het wel degelijk een volwaardige taal is. Het is weliswaar een taal in een andere vorm. Het is een visuele taal, en geen auditieve taal. Bovendien bestaat er geen geschreven versie van de gebarentaal. Maar dat is geen argument om te zeggen dat het geen echte taal is. Heel wat gesproken talen beschikken immers evenmin over een geschreven neerslag. Daar zegt men ook niet van dat het geen volwaardige taal is. Maar vandaag wordt dat argument soms nog tegen ons gebruikt. Ik ben blij dat we nu zo ver staan dat we daar vanaf zijn.

De erkenning van de Vlaamse Gebarentaal heeft dus ook een emancipatorische waarde. Dat is heel belangrijk. Tijdens de hoorzitting van 17 mei 2005 somden de initiatiefnemers voor de petitie hun vier belangrijke eisen op: ten eerste de erkenning van de Vlaamse gebarentaal als de eerste of voorkeurtaal van dove mensen in Vlaanderen, ten tweede structureel overleg tussen de overheid en de Vlaamse dovengemeenschap en andere betrokkenen over de praktische gevolgen van deze erkenning, ten derde het stimuleren van taalkundig onderzoek naar de Vlaamse gebarentaal en ten slotte het gebruik van de Vlaamse gebarentaal op televisie, zowel op de VRT als de andere zenders.

Ik ben van mening dat ons voorstel van decreet een antwoord biedt op bijna alle eisen. Wat betreft de vierde eis, namelijk het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal op de VRT, dit moet nog apart bekeken worden. Ik maak daarom van de gelegenheid graag gebruik om aan onze minister van Media expliciet te vragen om binnen zijn bevoegdheden te bekijken hoe de Vlaamse gebarentaal een plaats kan krijgen op televisie.

Uiteraard leven er nog heel wat andere terechte verzuchtingen binnen de dovengemeenschap, maar op termijn zullen deze ook zeker worden meegenomen. Tot voor kort werd de Vlaamse gebarentaal beschouwd als een minderwaardig hulpmiddel voor dove mensen, vooral voor diegenen die zich niet verstaanbaar konden maken via de gewone gesproken taal. Daardoor leidde deze taal lang een ondergronds bestaan, waardoor het zich niet verder kon ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld het Nederlands. Hoewel de meeste dove mensen gebruik maakten van de Vlaamse Gebarentaal, was het heel lang not done om deze taal in het openbaar te gebruiken. De oudere dove mensen hier aanwezig tussen het publiek kunnen daarover nog getuigenis afleggen. Op straat en zeker

op de dovenschool de Vlaamse Gebarentaal gebruiken was streng verboden net zoals men vroeger in de colleges geen Vlaams mocht spreken. Ik ben blij dat ik nu formeel kan zeggen dat die tijd voorbij is.

Ik ben er zeker van dat de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal niet alleen een belangrijke impuls zal zijn zodat onze taal eindelijk de status krijgt die het verdient maar dat dit ook zal bijdragen tot het realiseren van meer gelijke kansen voor alle doven en slechthorenden.

Door het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal worden wij eindelijk zichtbaar en erkend in onze eigenheid. Ons probleem is immers dat onze handicap niet altijd zichtbaar is.

Je kan aan ons niet zien dat we doof zijn. Door gebarentaal te gebruiken wordt onze doofheid en dus ook onze handicap wel zichtbaar in het maatschappelijke leven. Zonder tolken zou ik hier of op de rechtbank niet kunnen werken. Dove mensen kunnen op de rechtbank niet zonder tolk functioneren. Ik vergelijk het altijd met mensen die een andere taal spreken. Die krijgen toch ook altijd een tolk toegewezen? Vandaar dat de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal een belangrijke sleutel is tot volwaardig burgerschap. Het zal voor de doven en slechthorenden de deuren naar heel wat maatschappelijke domeinen wagenwijd open zetten.

Door de erkenning zullen heel wat hindernissen en barrières op het vlak van toegang tot communicatie en informatie worden weggenomen. Ik hoop uiteraard dat dit voorstel van decreet op een unanieme goedkeuring zal kunnen rekenen. Dit zou voor alle dove mensen en hun vrienden en familieleden een belangrijk signaal zijn. Ik heb hen opgeroepen om massaal deze vergadering bij te wonen. Op die manier kunnen ze ons op de vingers kijken en zelf zien welke stem hun volksvertegenwoordigers uitbrengen. *(Gelach)*

Dit is inderdaad een vorm van sociale controle. We mogen niet vergeten dat we door hen zijn verkozen! Een unanieme goedkeuring zou aan de dovengemeenschap een belangrijk signaal geven. Het zou de betrokkenen duidelijk maken dat ze nu eindelijk volwaardig aan de maatschappij kunnen en mogen participeren en dat ze het volle recht hebben hun taal te gebruiken. Wij Vlamingen weten maar al te goed dat wij het recht op het gebruik van onze eigen moedertaal in België meer dan 50 jaar geleden ook hebben moeten afdwingen. Nu is het tijd om aan de Vlaamse doven en slechthorenden ook het recht te geven hun voorkeurtaal, de Vlaamse Gebarentaal, te gebruiken.

Tot slot wil ik nog even de aandacht vestigen op het boekje dat ik nu toon, namelijk "30 vragen over Gebarentaal in Vlaanderen en 29 antwoorden". Ik heb gevraagd om dit boekje in het postvak van elke Vlaamse volksvertegenwoordiger te deponeren. Ik hoop dat jullie het mee naar huis zullen nemen en ter informatie eens zullen inkijken. Veel leesplezier.

(Applaus)